

Tytuł : „*EigendlicherAbris Der Stadt Strasburgk*”

Autor : **AbrahamLoffman**

Temat i słowa kluczowe: Brodnica, fortyfikacje, plany kartograficzne, AbrahamLoffman

Opis : mapa rękopiśmienna

Data wydania/powstania : 1656-1657

Typ zasobu : rękopis

Język : niemiecki

Archiwum : Krigsarkivet(Stockholm)

Nazwa zespołu: Utlandskastads och fästningspläner

Sygnatura: Tyskland, Strasburg. 4.

Uwaga: Zrealizowano ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na działalność upowszechniającą naukę nr um. 610/P-DUN/2016 na zadanie: Dziedzictwo Anny Wazówny (1568-1625): digitalizacja i umieszczenie w Internecie spuścizny epistolograficznej.

Oznaczenia na mapie, nie ujęte w legendzie:

- u góry czterokrotnie wymienione słowo **MORRAST** (błoto, bagno, trzęsawisko);
- napis na rzece, w lewej dolnej ćwiartce: **Der DREBNITZFluvius** (Drwęca);

Treść w legendzie	Tłumaczenie
EigentlicheAbris Der Stadt STRASBURG in welchemzu ... ^a Waß uff IhreKönigl. MaytztzuSchweden, unserallergnädigstenKönigesundHerren ... ^a Verordnung, des 1656 und 57 Jahres von Monadt Julio istgebawetworden.	Rzeczywisty zarys Miasta BRODNICA [Strasburg] który ... ^a Co na Jego Królewskiej Mości króla szwedzkiego, naszego najlaskawszego Króla i Pana ... ^a polecenie w latach 1656 i 1657 od miesiąca lipca zostało wybudowane.
A[nn]o 1656 im MonadtJulioistdiebastion Adolph Jeansub lit.A. midt der fauhseb. [fausseb.?] Sub lit. BbeÿnaheVerfertigt. aberdurchdiegiefftigPestdomahlenVerhindertworden.	W roku 1656 w miesiącu lipcu został wykonany bastion Jan Adolf oznaczony lit. A, w pobliżu ... pod literą B oznaczony, ale z powodu zjadliwej zarazy został zmniejszony.
Eodem A[nn]o: Istdiebast[i]on Can der Stadt nebens d. höltzernWambstDauchVolnzogenworden.	Tegoż roku [1656] bastion C przy mieście, obok drewnianego wambstu [?] D również

	został ukończony.
<i>A[nn]o [1]657. Ist die Bastion Caroli Gustavigenandt. Walden VolnKommentlich Volenzogen. Sub. lit. E.</i>	W roku 1657 bastion nazwano imieniem Karola Gustawa. Lasy ... .. wykonano, ozn. literą E.
<i>Eodem A[nn]o Ist das Bohlawerckhindermschloße, nach der Vorstadt zu ebensdem Wall Vollnrogen sub Lit. F.</i>	Tegoż roku zakończono bastion [bulwerk] z tyłu zamku do Przedmieścia, obok wału, oznaczony literą F.
<i>Eodem A[nn]o: die Traversen o[de]r abschnitten Sub. lit. G.</i>	Tegoż roku [wykończono] trawersy albo odcinki, oznaczone literą G.
<i>Des Hochlöblichsten Königes. S. [erenissimi?] Gustavi Adolphigemachte brecheso nur mittschlechten ballisade Versehen Wahr, uff Newe mitteinem Wall uff [=] führen laßen. Sublittera H.</i>	Przez świętej pamięci króla Gustawa Adolfa dokonany wyłom ¹ , zabezpieczony poprzez kiepską palisadę, [poprawiono] wyciągając nowy wał, oznaczony literą H.
<i>Eodem A[nn]o: der halbe Monat vordem Vorstätter Thor baldenverfertiget Sub. litera J.</i>	Tegoż roku w połowie miesiąca wybudowano przed Bramą Przedmiejską ... ozn. literą J.
<i>Das Ravelin vordem Masuurerthor Vollnrogen Sublitt. K.</i>	Przed Bramą Mazurską zrobiono ravelin, oznaczony literą K.
<i>Eodem A[nn]o: die Waßerschließe mittelcher man des Waßer uffstawret, daß das die graaben woll [wall?] auch das mehrentheils der Stadt herum bunter Waßer setzen kan beylitt. L</i>	Tegoż roku zbudowano służbę wodną, którą można wodę spiętrzyć, zalać fosy (okopy) i większą część miasta otoczyć dokoła wodą, oznaczone literą L.
<i>Nun ist zusehen wie in skünfftig die bastion Adolph Jeansollausgefürt werden, anitzo aber mitt Sterchan [?] ballisaden besetzt, und inwendig mitteins Lauffgraben -</i>	... można zobaczyć jak w przyszłości bastion Adolfa Jana zostanie wyprowadzony [wybudowany], na razie tylko opatrzony palisadami i częściowo okopami
<i>Druga, prawa kolumna</i>	
<i>von 12. schuebreit und 5 undschuedieffist beylitt. ...^a</i>	o szerokości ... ^c 12 stóp ² i stóp ... ^a oznaczony literą ... ^a
<i>Eodem A[nn]o: Verborgene a nordlichen unter den ...^a Woraus man die Brucken und graaben beschie ...^a kan beylitt. N.</i>	Tegoż roku od strony północnej ukryty pod/poniżej ... ^a z czego mostki i okopy poprowadzono ,, ^a oznaczone literą N.
<i>Ist des Schloßes wie auch der Stadtgraben mitteiner Gutten Ballisaten besetzt g beylitt. O</i>	Otoczono dobrą palisadą zamek i fosy miejskie dobrą palisadą, oznaczone literą O.
<i>Ein New [?] gemachte Graaben beylitt. P.</i>	Nowe okopy oznaczone lit. P.
<i>Eine Steinerne redoute od[er] Corthy guard welche in ravelin solgesetzt word[en] beylitt. Q. des profil beylitt. X [Z?]</i>	Kamienna reduta albo kordegarda, które winny być umieszone w ravelinie oznaczonym literą Q, o profilu X [Z?]
<i>Desseinauff des schlos, wie solches in skünfftig konte fortific: werden beylitt. Rund Q.</i>	Projekt przyszłych fortyfikacji na zamku, oznaczony literą R i Q.
<i>Zweyerley Desein uff die Stadt, wen Ihre Königl. May[estät]tgnedigster wille wehre, so haelte ich des Kleinesse vorseq wemste. beylitt. S und T.</i>	Drugi projekt dla miasta, jeśli Jego Królewska Mość zechce łaskawie, mniejszy ale moim zdaniem najdogodniejszy, oznaczony literą S i T.
<i>Die Catholische Capelle, mus abgebrochen werden. Welches der Stadt sehr nachteilig ist beylitt.</i>	Katolicka kaplica, która musi zostać zburzona, co miasto uważa za niekorzystne [źle

¹ W 1628 r. miasto zostało zdobyte przez Szwedów.

² W źródle jako jednostkę miary zamiast stóp podano *buty*.

V.	przyjmuje], oznaczona literą V.
1. Die Stadt Straasburgk.	1. Miasto Brodnica.
2. Maasugerthor.	2. Brama Mazurska.
3. Culmschethor.	3. Brama chełmińska.
4. Waßer thor.	4. Brama wodna.
5. Newe thor.	5. Brama Nowa.
6. DieVorstadt.	6. Przedmieście.
7. Vorstattesthor.	7. Brama Przedmiejska.
8. Das B[?]leichfelt.	8. Ołowiane pole [wyspa]
[Trzecia kolumna - w prawym dolnym rogu]	
9. Das alteSchlos.	9. Stary zamek.
10. Das Vorschlos.	10. Przedzamcze.
[poniżej, w lewym dolnym rogu]: <i>Sculp à A. Loffman</i>	[poniżej, w lewym dolnym rogu]: Wykonał /cyzelował A. Loffman

Przypisy tekstowe:

^a Urwany bok karty.

^b Na mapie: *Jean Adolph*.

^c Słowo zamazane.

Skala: brak.

Wymiary: 633 x 462 mm.

opracowali: Janusz Dąbrowski

Die Stadt Straßburg ist ein Reichthum
 und ein großer Handelort. Sie ist eine
 freie Reichsstadt und hat eine
 eigene Regierung. Die Stadt ist
 von einem hohen Wall umgeben
 und hat eine starke Besatzung.
 Die Stadt ist eine der größten
 Städte in Deutschland. Sie hat
 eine lange Geschichte und ist
 ein wichtiges Zentrum für
 Handel und Industrie. Die Stadt
 ist eine der schönsten Städte
 in Deutschland. Sie hat eine
 wunderschöne Altstadt und
 viele Sehenswürdigkeiten.
 Die Stadt ist eine der größten
 Städte in Deutschland. Sie hat
 eine lange Geschichte und ist
 ein wichtiges Zentrum für
 Handel und Industrie. Die Stadt
 ist eine der schönsten Städte
 in Deutschland. Sie hat eine
 wunderschöne Altstadt und
 viele Sehenswürdigkeiten.